

We Lwowie, dnia 27. grudnia 1906.

Aleg. 19

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie spraw górniczych.

Wysoki Sejmie!

Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności górniczych w ciągu roku 1904 i części r. 1905 przedłożone Wysokiemu Sejmowi w r. dniu 15. października r. z. do LW. 77.889, przyjął Wysoki Sejm uchwałą z d. 15. listopada r. z. Ls. 3.976 do wiadomości, a uchwałą z d. 22. listopada r. z. Ls. 4.352 przeznaczył na cele górnicze w rubryce XI. rozchodów:

poz. 346.	na remuneracyę referenta spraw górniczych przy Wydziale krajowym	3.328 K
poz. 347.	na badanie kraju w celu zestawienia użytecznych kopalin i popularnego opisu ich występowania	5.000 „
poz. 348.	Na utrzymanie kraj. szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu	19.000 „
poz. 349.	na stacyę doświadczalną produktów naftowych	3.400 „
poz. 350.	na nagrody konkursowe za prace z dziedziny technologii nafty i wosku ziemnego	600 „
poz. 351.	na zbieranie i ogłoszenie dat statystycznych o produkcji i handlu nafty i wosku ziemnego	1.000 „
poz. 352.	na stypendya dla górników i uczniów praktycznych szkół wiertniczych i akademii górniczych	5.000 „
poz. 353.	na potrzeby Muzeum górnictwa nafty i wosku ziemnego w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie	300 „
	razem	<u>37.628 K.</u>

Przyjmując sprawozdanie Wydziału krajowego do wiadomości, polecił mu Wysoki Sejm wyżej cytowaną uchwałą z d. 15. listopada r. z.:

1. aby czynił dalsze starania u c. k. Rządu o uzyskanie dla krajowej stacyi doświadczalnej dla produktów naftowych charakteru instytucyi publicznej i subwencyi z funduszw państwowych.

2

2. aby tak samo czynił starania o urządzenie stacyi doświadczalnej dla przyrządów i narzędzi wiertniczych przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie, i 3. wezwał c. k. Rząd, ponawiając uchwałę z d. 13. lutego r. 1894, aby w najkrótszym czasie urządził w c. k. Szkole politechnicznej we Lwowie V-ty Wydział górnico-lutniczy.

Z wykonania tych uchwał i użycia funduszków ma Wydział krajowy zaszczyt przedłożyć Wys. Sejmowi niniejsze sprawozdanie, obejmujące niem i czynności doradcze kraj. Rady Górniczej wraz z jej komisją geologiczną. Nie obejmuje natomiast ono czynności Wydziału krajowego podjętych celem zmiany obowiązujących krajowej i państwowej ustawy naftowej, bo Wydział krajowy uważa, że ważna ta sprawa powinna być osobno traktowana, i że c. k. Rząd po uchwaleniu w Radzie Państwa zmiany ustawy państwowej z d. 1. maja 1884 r. wnieść ma w tym przedmiocie od siebie przedłożenie do Wysokiego Sejmu.

Czynności Wydziału krajowego przedstawimy w stałe zachowywanym porządku: spraw dotyczących nauki górnictwa, subwencyonowanych z funduszków krajowych badań naukowych i spraw nieobciążających funduszu krajowego.

I. Nauka górnictwa.

Ani organizacja kraj. szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu, ani jej program nauk, ani personal nauczycielski nie uległy w tym roku żadnej zmianie, a jednak frekwencja jej, ilość kandydatów zgłaszających się do szkoły wzrosła prawie 3 krotnie. Do szkoły, do której w r. 190⁴/₅ z 15 kandydatów przyjęto tylko 9, zgłosiło się w r. 190⁵/₆ 27 kandydatów, a przyjęto 24; tłumaczyć to można tylko rozwojem robót wiertniczych w kraju przy poszukiwaniu nafty i ówczesnym zapotrzebowaniem dobrych wiertniczych do Rumunii. Z tych 24 uczniów 21 było zapisanych na kurs wiertniczy, a 3 na kurs górniczy, 12 mieszkało w internacie, a 14 pobierało zasiłek z funduszków krajowych: do egzaminu stanęło z końcem roku 22. Wynik tego egzaminu odbytego, jak chce statut, w obecności członków kuratorji szkoły był dla obu uczniów fachowego kursu górniczego (trzeci opuścił szkołę) zadowalniający a z 21 uczniów kursu wiertniczego 3 zostało uznanych jako celująco uzdolnionych, 10 jako uzdolnionych, 5 odroczone do egzaminu poprawczego, 3 nie otrzymało świadectwa.

Frekwencja szkoły i w roku bieżącym szkolnym zapowiada się również liczną: zgłosiło się o przyjęcie do szkoły 28 uczniów, z których przyjęto 21 a mianowicie 17 na kurs wiertniczy, 4 na kurs górniczy; z liczby przyjętych 6 składało wstępny egzamin, 15 miało wymagane świadectwa szkolne i naturalnie wszyscy przyjęci, odpowiednią praktykę.

Krajowa szkoła górnicza w Borysławiu została wprawdzie w końcu r. 1905 przeniesioną do innego, wygodniejszego lokalu, ale nie posiada jeszcze własnego budynku i obecny lokal przedstawia te wszystkie niedogodności, na jakie się w każdym niemal sprawozdaniu uskarża zarząd szkoły; przy obecnej frekwencji staje się też i on zbyt szczupłym. Internat nie mieści ani wszystkich uczniów przyjętych do szkoły, coby było ze względu na dyscyplinę uczniów pożądanem, ani nawet tych wszystkich, którzy nie mieszkają u rodziców lub krewnych: okoliczność ta utrudnia niezmiernie dozór sprawowania się i pilności uczniów. Ograniczenie ilości uczni przyjmowanych do szkoły nie wydaje się jednak kuratorji szkoły wskazanem; chce ona tylko liczbę uczniów przyjmowanych do internatu ograniczyć do 12 lub 16-stu i nie przestaje przedkładać potrzeby odrębnego budynku szkolnego. Co się zaś tyczy omawianej nieraz w kołach przemysłowców naftowych i w ostatnim czasie Wydziałowi krajowemu przez wiec przemysłowców przedstawionej potrzeby zmiany statutów szkoły, to kuratorja nie przedłożyła jeszcze sformułowanych wniosków, wyczekując zmiany przepisów kraj. ustawy naftowej i postanowień jej o kierownikach i dozorcach kopalń nafty.

Obecny statut był układany dla wykształcenia dozorców ruchu, dla kopalń i wierceń prowadzonych w celu wydobywania minerałów żywicznych. Liczne głosy

żądające zmiany statutu przemawiają za tem, by szkoła przygotowywała kierowników kopalń, którymi dozorca niezawodnie bardzo często zostają. Jasnym jest jednak, że tak kardynalna zmiana ustroju szkoły może być wzięta pod rozwagę i zdecydowana w porozumieniu z c. k. Rządem, dopiero po przedłożeniu dokładnie sformułowanych wniosków co do zadania szkoły i jej nowego zakresu nauki.

Aleg. 1 Sprawozdanie dyrekcji szkoły w Boryslawiu za rok szkolny 190⁵/₆ załączamy /(. al. 1.).

Kurs wakacyjny praktycznej nauki wiercenia urządany od szeregu lat w Boryslawiu dla słuchaczy akademii górniczej i słuchaczy kursów górniczych lwowskiej szkoły politechnicznej, był nieco mniej frekwentowany w roku ubiegłym (1906), może właśnie dlatego, że w r. 1905 zgłosiło się aż 20 uczniów, i wielu nie mogło otrzymać nawet bezpłatnej praktyki. W tym roku tylko 6-ciu skorzystało z pozwolenia Wydziału krajowego, mieszkali w internacie i zdali egzamin stwierdzający ich pilność.

Sprawa istotnej wyższej nauki górnictwa w naszym kraju, wymagająca jak Wys. Sejm już w rezolucji z d. 13. lutego r. 1894 do Ls. 1.436 wypowiedział, ustanowienia w c. k. szkole politechnicznej V-tego Wydziału Górniczo-hutniczego, t. j. uzupełnienia przygotowawczego kursu dla kandydatów do zawodu górniczego już istniejącego we Lwowie kursami fachowymi, nie postąpiła weale. C. k. rząd, mimo stosunkowo małych kosztów takiego uzupełnienia tego Wydziału, nie przychylił się do rezolucji Wys. Sejmu. Nie mamy też decyzji c. k. Rządu w sprawie urządzenia stacyi doświadczalnej dla przyrządów i narzędzi wiertniczych jako uzupełnienie nauki o głębokich wierceniach w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie.

Wydział krajowy udziela tedy (z poz. 352. rub. XI), zasiłków na studia górnicze tym uczniom szkoły politechnicznej, którzy się wyłącznie temu działowi przemysłu poświęcają i kilku uczniom szkół montanistycznych. W ubiegłym roku szkolnym korzystało z tych zasiłków 8 uczniów we Lwowie, 3 w Leoben, 1 w Prizbram — a kilku istotnie niezamożnych a pilnych słuchaczy tych szkół i obu krajowych Uniwersytetów otrzymało zasiłek na odbycie geologicznych i górniczych wycieczek naukowych, pod przewodnictwem profesorów odnośnych przedmiotów. Jestto pomoc — ale palliatyw. Istotnej potrzebie kraju uczynionoby zadość tylko przez ustanowienie odrębnego wydziału górniczo-hutniczego w kraju, z polskim wykładowym językiem. Ta potrzeba stała się tak wyraźną, że się za nią w październiku r. b. oświadczył jednogłośnie wiec polskich górników na posiedzeniu odbytem w Krakowie. Wydział krajowy uprasza też Wys. Sejm o ponowienie tej rezolucji.

II. Naukowe badania geologiczne, geologiczno-górniczne i technologiczno-chemiczne.

Wydział krajowy przedstawiał już Wys. Sejmowi, że badania kraju celem zestawienia użytecznych kopalni i popularnego opisu ich występowania, koncentrowane od lat 20 i kilku w wydawnictwie atlasu geologicznego kraju wraz z tekstem są na ukończeniu i że należy przejść do szczegółowych monografii pewnych okolic górniczo-przemysłowych.

Obecnie już wyszedł z druku 17. zeszyt atlasu, a więc 78 arkuszy, odpowiadające 83 działom siatki, a wedle sprawozdania Przewodniczącego komisji fizyograficznej z d. 13. lutego r. b. L. 5., 6 arkuszy jest w druku, — 6 drugich i dodatkowe części arkusza „Kraków“ są przedłożone komisji, a 3 w korekcie, tak że brakuje już tylko 9 arkuszy do całości atlasu składającego się ze 108 ćwiartek: z tych zaś 9 arkuszy dla całości atlasu zdjętych prof. Dr. Uhliga, a obejmujących Tatrzańską okolicę Zakopanego i Szczawnicy, zrobiono czarną korektę i w roku bieżącym będą prawdopodobnie wydane.

Wydawanie poszczególnych monografii okolic ważnych dla górnictwa kraju rozpoczęto od kopalni wosku ziemnego i nafty. W tej chwili już wyszedł z druku zeszyt XX. atlasu geologicznego Galicji wraz z tekstem obejmujący st. X,

pas 7. Drohobycz, opracowany przez Dr. W. Szajnochę i Dr. I. Grzybowskię, a napisany ze współudziałem inż. górń. P. Miączyńskiego, i ukończono rozpoczęte przed dwoma laty przez prof. Dra Szajnochę i radcę Fr. Bartoneca badanie okolicy Dźwiniacza i Staruni. Zaprojektowane badania zagłębia węglowego w zachodniej części kraju wymagają więcej czasu i pracy, a napotykać trudności w uzyskanych już bardzo licznych uprawnieniach górniczych. Wniosek dotyczący tych badań jest jeszcze przedmiotem studyów Komisji Geologicznej Rady Górniczej.

Komisya ta i Rada Górnicza zajmowały się bardzo w roku bieżącym projektem kraj. zakładu geologicznego, któryby miał być przez Wydział krajowy i przy Wydziale krajowym we Lwowie założony. Motywa założenia takiego instytutu, zarys działalności i organizacyi tudzież przybliżony kosztorys zostały przez profesora Uniw. Jagiellońskiego, Dr. Szajnochę opracowane i przesłane do zaopiniowania znawcom i tym instytucyom, któreby z zakładem w bezpośrednim pozostawały stosunku, a więc dziekanatom Wydziału filozoficznego Uniwersytetów w Krakowie i we Lwowie, rektoratowi c. k. Szkoły politechnicznej we Lwowie, dyrekcjom studyum rolniczego Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie i kraj. Akademii rolniczej w Dublanach, c. k. Towarzystwom gospodarczym we Lwowie i Krakowie, dyrektorowi biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym we Lwowie. Z zestawienia nadeszłych dotychczas opinii tych instytucyi wynika, że użyteczność krajowego zakładu geologicznego jest uznawaną, a impuls i kierunek, jaki one nadają badaniom krajoznawstwa i zużytkowywanie mineralnych zasobów danego kraju pożądaną. Różnice zapatrywań występują w kwestyi organizacyi i pierwszeństwa, jakieby należało dać jednym lub drugim badaniom. We wszystkich bowiem projektach zakład miałby obejmować działy badań geologicznych wraz z wydawnictwem szczegółowych geologicznych map, poszukiwań górniczych, badań geologiczno-agronomicznych i dział poszukiwań wody zdrojowej. Podjęcie pracy we wszystkich czterech działach jest kosztownem — wykluczenie któregokolwiek wywoła zarzut postępowania użytecznej dla ogółu sprawy. Co zaś do organizacyi zakładu, to chociaż wedle opinii różnych instytucyi, wszystkie działy mają być poddane jednej dyrekcji, czynności tych oddziałów wkraczają niejednakowo w dziedzinę różnych istniejących już biur lub doświadczalnych instytucyi, i zdają się wymagać odmiennych przepisów, a może i odmiennego traktowania: są znawcy, którzyby chcieli poddać zakład radzie nadzorczej stworzonej przez delegatów instytucyi naukowych. Z tych wszystkich względów a nadto ze względu, że nie nadeszły jeszcze odpowiedzi od wszystkich zapytanych, nie powziął jeszcze Wydział krajowy stanowczej decyzyi ani co do projektu samego instytutu ani jego przyszłej organizacyi, a akta zawierające wypowiedziane dotychczas opinie stawia do dyspozycyi Wys. Sejmu.

Aleg. 2. Sprawozdanie z badań wykonanych w kraj. stacyi doświadczalnej dla produktów naftowych wykazuje praktyczny kierunek tych badań i jej użyteczność. Wykonano ich 76; z tego 20 oznaczeń ciężaru gatunkowego ropy przy rozmaitych temperaturach, 31 oznaczeń zanieczyszczenia ropy, 21 analiz ropy, olejów parafinowych lub smarowych, 4 analizy próbek wosku ziemnego lub szlamu pozostającego przy topieniu wosku. Asystentem stacyi został zamianowany Dr. Henryk Klarfeld na miejsce Dr. Joachima Hausmanna, który wyjechał do Rumunii. Staraniem Wydziału krajowego było, w wykonaniu uchwały Wys. Sejmu z d. 15. listopada r. z., uzyskanie dla niej charakteru instytucyi publicznej i subwencyi z funduszków krajowych.

W odpowiedzi na odnośną rezolucyę zakomunikowaną przez biuro Marszałkowskie Jego Exc. Panu Namiestnikowi, otrzymał Wydział krajowy wskazówkę, że w tym celu należałoby przerobić statut stacyi i dostosować go do zasad określonych w rozporządzeniu Ministeryum z d. 13. października 1897, dz. p. p. L. 240. W tej myśli zażądał Wydział krajowy od państwowych zakładów badania materiałów spożywczych w Wiedniu i Spalato, których działalność rozciąga się, stosownie do obwieszczenia ministeryalnego z d. 23. listopada 1897 L. 270 dz. p. p. także do badania nafty, statutów tych zakładów, i z porównania ich do statutu kraj. stacyi doświadczalnej doszedł do przekonania, że zobowiązując kierownika stacyi do przestrzegania wszystkich przepisów zawartych w rozporządzeniu Ministerstw spraw wewnętrznych, sprawiedliwości, skarbu i rolnictwa z d. 13. października

r. 1897 L. 240 dz. p. p., tyczącem się ustanawiania zakładów rządowych do badania żywności i t. d., odpowie wymogom §. 25. ustawy z d. 16. stycznia r. 1896 L. 89. dz. p. p. r. 1897 i dopełni warunków potrzebnych dla uzyskania prawa publiczności.

C. k. Namiestnictwo zdaje się podzielać to zdanie Wydziału krajowego, ale sprawa sama, jak kwestya subwencyi stacyi z funduszków państwowych, nie jest dotychczas pomyślnie załatwioną.

Do czynności podjętych dla popierania przemysłu górniczego w naszym kraju należy też subwencya, jaką Wydział krajowy udzielił zjazdowi polskich górników w Krakowie odbytem od 4—7. października r. b., i wystawie górniczej, jaką na tym zjeździe urządzono. Wystawa ta obejmowała istotnie statystykę wytwórczości górniczej ziem polskich, składała się z mapy kraju, 10 grafikonów i kilkudziesięciu próbek produktów górniczych i hutniczych, tudzież z map. rysunków i kilkudziesięciu fotografii urządzeń naszych kopalń; stanowi dotychczas pierwszy i jedyny, a niemal kompletny zbiór wiadomości niezbędnych dla znajomości górnictwa polskiego i ma dla krajoznawstwa w ogóle niezaprzeczoną doniosłość. Uzupełniona być powinna obrazem ekonomiczno-gospodarczym i ściśle technicznym naszej pracy, a w tej chwili brakuje i wyczerpującego jej opisu.

Rozumiejąc jej znaczenie i konieczne braki, zastrzegł Wydział krajowy jako warunek udzielenia subwencyi, że wystawa pozostanie całością, w jedno będzie przeniesiona miejsce i dla publicznego użytku dostępną. Komitet Zjazdu warunek przyjął i wystawione objekta są przesłane do Szkoły Politechnicznej we Lwowie, gdzie w Muzeum górnictwa mają być złożone i ustawione. Dalsze zobowiązanie komitetu stanowi wydanie publikacji, zawierającej monografię górnico-hutniczej wytwórczości Polski, więc opisującej w pierwszym rzędzie samą wystawę i utrwalającą w ten sposób w pamięci ludzkiej to, co było zebranem i do widzenia podanem. Program tej pracy, prawdopodobne rozszerzenie opisu na te właśnie działy, których wystawa objąć nie mogła, t. j. ekonomiczno-gospodarczy i ściśle techniczny, nie jest jeszcze Wydziałowi kraj. przedłożony, a o subwencyi na druk opisu wystawy będzie mowa dopiero po przedłożeniu manuskryptu.

Wydział krajowy otrzymał w roku bieżącym 3 podania od stron z prośbą o zarządzenie szczegółowych górniczych badań pewnych znaczniejszych okolic kraju w celu podniesienia ich wytwórczości i dobrobytu. Chodziło o tereny węgla brunatnego w Kołomyjskiem i rzekomo takie terena w pow. Dobromilskim, dalej w pow. Dolińskim. Podania były badane życzliwie, ale badań nie zarządzono, bo Wydział krajowy mniema, że strona interesowana powinna sobie zdawać jasno sprawę z celu i niezbędnych do badania środków i przedstawić pewną gwarancję korzystnego zużytkowania wykazanych rezultatów.

III.

We wstępie do niniejszego sprawozdania zaznaczyliśmy, że nie będzie ono obejmowało sprawy zmiany ustawy naftowej, która powinna być przedmiotem odrębnego przedłożenia. Dla ciągłości sprawozdań z czynności górniczych, zapisujemy tu, że po posiedzeniu ankiety z d. 28. kwietnia r. 1905, (o którym mówi sprawozdanie Wydziału krajowego z d. 15. września r. 1905, LW. 77.889) — wybrany podkomitet przygotował projekt zmiany ustawy naftowej, który był przedmiotem obrad ankiety w d. 3 lutego r. b. C. k. Namiestnictwo we Lwowie zakomunikowało Wydziałowi kraj. 19. lutego r. b. do L. 18.154 projekt noweli do wyż wymienionej ustawy z d. 11. maja 1884, opracowany przez c. k. Ministerstwo sprawiedliwości, a Wydział krajowy, odpowiadając nań w myśl uchwał ankiety z d. 3. lutego r. b., przyjął zaproszenie Ministerstwa usznego porozumienia się z reprezentantami dotyczących Ministerstw. Konferencya ta odbyła się 11. kwietnia r. b. w pałacu Ministerstwa sprawiedliwości, Wydział krajowy był reprezentowany przez członka Wydziału krajowego Dr. Władysława Jahla i wymiana zdań na ankiecie spowodowała c. k. rząd do wniesienia przed-

łożenia L. 2.646 aleg. do stenogr. sprawozd., które z pewnemi zmianami Izba posłów Rady Państwa wedle sprawozdania Komisji gospodarstwa krajowego L. 2.715 alleg. stenogr. sprawozdania jako nowelę do ustawy z d. 11. maja r. 1884 uchwaliła. Dalsze konstytucyjne traktowanie tej sprawy jest w toku.

Wykonując uchwałę Wys. Sejmu z d. 31. października r. z. Ls. 3.711. wzywającą c. k. rząd, aby w razie czasowego zniesienia cła od ropy przez rząd rosyjski, zmienił obecnie obowiązującą dla ropy galicyjskiej lokalną taryfę c. k. kolei państwowych na wyjątkową taryfę II. (część II. zeszyt 2.) do stacyi granicznych rosyjskich przez cały czas zawieszenia cła rosyjskiego — zawiadomiono o niej c. k. dyrekcję kolei państwowych we Lwowie, ale warunki, w których ta zmiana taryfy miała wejść w życie, nie ziściły się.

Stosując się do życzenia wyrażonego na posiedzeniu Kraj. Rady Górniczej w d. 26. lutego r. b., przedstawił Wydział krajowy c. k. Starostwu górniczemu w Krakowie stosowność zarządzenia, aby wiadomości statystyczne o górnictwie krajowem dochodzące interesowanych dopiero po 1½ rocznym albo i dłuższym okresie czasu, bo po zestawieniu ich i ogłoszeniu w rocznikach c. k. Ministerstwa rolnictwa, były za zgodą tego Ministerstwa Wydziałowi kraj. przez to c. k. Starostwo w polskim tekście komunikowane, skoro tylko zostaną zebrane i zestawione. Postanowienie c. k. Ministerstwa rolnictwa nie zostało nam dotychczas zakomunikowane.

Z niniejszego sprawozdania w przedmiocie spraw górniczych, i powołując się na potrzeby wyszczególnione w sprawozdaniu o projekcie budżetu krajowego w r. 1907 rub. XI. poz. 2. 1—7. (LW. 67.648/1906) Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności górniczych w ciągu roku 1905 i połowy r. 1906 przyjmuje się do wiadomości.

2. Poleca się Wydziałowi krajowemu, aby u c. k. rządu czynił dalsze starania o uzyskanie dla kraj. stacyi doświadczalnej dla produktów naftowych charakteru instytucyi publicznej i subwencyi z funduszków państwowych, tudzież o urządzenie stacyi doświadczalnej dla przyrządów i narzędzi wiertniczych przy c. k. szkole politechnicznej we Lwowie:

3. Ponawiając uchwałę z d. 13. lutego r. 1894 L. 1.436, wzywa Sejm c. k. Rząd, aby w najkrótszym czasie urządził w c. k. szkole politechnicznej we Lwowie V. górniczno-hutniczy Wydział.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

St. Badeni, w. r.

Sprawozdawca:

Dr. Władystaw Jahl, w. r.

Członek Wydziału krajowego.

Sprawozdanie

krajowej szkoły górniczej i wiertniczej w Borysławiu

za rok szkolny 1905/6.

Na obydwu kursy zgłosiło się 27 kandydatów, z których 21 przyjęto na podstawie przedłożonych świadectw szkolnych, wykazujących kwalifikacje wymagane §. 14. statutu szkoły, reszcie to jest 6 pozwolono zdawać egzamin wstępny, przy którym tylko 3 okazało odpowiednie studia przygotowawcze potrzebne do przyjęcia na kursy fachowe.

Ogółem przyjęto zatem 21 uczniów na kurs fachowy wiertniczy a 3 na kurs fachowy górniczy.

Nazwiska tych uczniów, jako ich wiek, miejscowość urodzenia i religia uwidocznione są na załączonej tabeli.

Dwóch uczniów, nie mających statutem przepisanego wieku, przyjęto na podstawie zezwolenia Wydziału krajowego, względnie uchwały Kuratorji szkoły.

W ciągu roku wystąpił ze szkoły Pitula Stanisław.

W internacie szkolnym mieszkało 12 uczniów.

Stypendyum Wydziału krajowego pobierało 10 uczniów po 20 koron miesięcznie a 4 po 15 koron.

Naukę rozpoczęte na obydwóch kursach dnia 2. października 1905 r. z następującym podziałem godzin:

1) Na kursie fachowym wiertniczym:

Nauka głębokich wierceń	4	godziny	tygodniowo
Początki mineralogii i geognozyi	2	"	"
Zasady mechaniki teoretycznej	3	"	"
Obsługa kotłów i maszyn	2	"	"
Miernictwo	1	godzina	"
Początki elektrotechniki	2	godziny	"
Zasady rachunkowości	2	"	"
Rysunki	9	godzin	"
Ustawodawstwo	1	godzina	"

Łącznie 26 godzin tygodniowo.

2) Na kursie fachowym górniczym:

Nauka górnictwa i maszyn górniczych	6 godzin	tygodniowo
Początki mineralogii i geognozji	2 godziny	"
Miernictwo górnicze	1 1/2 "	"
Początki elektrotechniki	2 "	"
Zasady rachunkowości	2 "	"
Rysunki	9 godzin	"
Ustawodawstwo	1 godzina	"

Łącznie 23 1/2 godzin tygodniowo.

W planie nauk przeznaczono prócz wymienionych przedmiotów 2 godziny w miesiącu dla „Pierwszej pomocy w nieszczęśliwych wypadkach“, oraz 4 godziny tygodniowo w porze letniej na ćwiczenia geodezyjne.

Przytem nadmieniam się, iż do końca roku 1905 odbywała się nauka przed i po południu a od 1. stycznia 1906 tylko jednorazowo i to od 8 godziny rano do 1 1/2 po południu.

Nauki udzielali na obydwóch kursach nauczyciele szkoły inżynierowie: Kazimierz Miński i Kazimierz Broniowski, z których pierwszy jest nauczycielem kursu wiertniczego a drugi kursu górniczego.

W roku sprawozdawczym odbywali uczniowie ekskursye naukowe pod kierunkiem nauczycieli do miejscowych kopalń ropy i wosku ziemnego, oraz zwiedzili z końcem lipca dwie najznacześniejsze fabryki rur wiertniczych, mianowicie w Schönbrunn i w Komotau.

Wycieczka ostatnia, która wymagała większych kosztów, doszła do skutku li tylko dzięki ofiarności Dyrekcyi fabryki rur Mannesmanna w Komotau, albowiem Dyrekcyja ta udzieliła na ten cel większej kwoty pieniężnej.

Egzaminy roczne odbyły się w dniach 26., 27. i 28. lipca wobec Komisyi, w skład której wchodziłi pp.: prof. Leon Syroczyński, przewodniczący Kuratoryi szkoły, Jan Zarancki, c. k. radca górniczy, Franciszek hr. Zamojski, delegat Towarzystwa naftowego i Kazimierz Szumski, radca górniczy i dyrektor szkoły.

Wynik egzaminu, do którego zgłosiło się 22 uczniów, jest uwidoczniiony na załączonej tabeli.

Szkoła prenumerowała następujące czasopisma:

Przegląd techniczny, Warszawa,
 Nafta, Lwów,
 Zeitschrift für Berg- & Hüttenwesen,
 Zeitschrift für Berg-, Hütten- und Salinenwesen, Berlin,
 Montanzeitung, Gradec i
 Mechaniker & Techniker-Zeitung, Wiedeń.

C. k. Ministerstwo rolnictwa we Wiedniu przysłało swe roczniki wykazów statystycznych.

Szumski, w. p.

Tabela I.

W Y K A Z

uczniów kursu fachowego wiertniczego, sporządzony według 4 klas wieku stosownie do reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 18 kwietnia 1905, L. 2.459—167 i z dnia 8. maja 1906 L. 13.595—1.481.

Imię i nazwisko	Wiek	Religia	Miejscowość urodzenia	Wynik egzaminu
Wierzejski Rudolf	I. klasa do 20 lat	rzym.-kat.	Mużyłowice Galicya	uzdolniony
Kapiszewski Stefan	II. klasa 20—25	"	Reczpol Galicya	z 2 przedmiotów do egzaminu poprawcz.
Świątnicki Adam	"	"	Polanka "	nieuzdolniony
Kuślak Ludwik	"	"	Żeglice "	uzdolniony
Rutkowski Leszek	"	"	Lwów "	uzdolniony
Śmiałowski Henryk	"	"	Stojańce "	z 2 przedmiotów do egzaminu poprawcz.
Uziębło Stanisław	"	"	Mysłachowice Galicya	celująco uzdolniony
Żelechowski Andrzej	"	"	Stara wieś Galicya	nieuzdolniony
Jerzy Skarszewski-Żuk	"	"	Proszówki Galicya	z 2 przedmiotów do egzaminu poprawcz.
Władysław Deissenberg	"	"	Góra Ropczycka Galicya	"
Hoffmann Antoni	"	"	Brzostek Galicya	celująco uzdolniony

Imię i nazwisko	Wiek	Religia	Miejscowość urodzenia	Wynik egzaminu
Brzewowski Tadeusz	III. klasa 25—30	rzym.-kat.	Zakliczyn Galicya	uzdolniony
Tadeusz Herasimowicz	"	gr.-kat.	Tarnopol Galicya	z 2 przedmiotów do egzaminu poprawcz.
Lang Maryan	"	rzym.-kat.	Brzuchowice Galicya	uzdolniony
Pomiankowski Zygmunt	"	"	Stryj Galicya	"
Steiner Zygmunt	"	"	Brzeżany Galicya	"
Zgórski Mieczysław	"	"	Lwów Galicya	"
Chabowski Bronisław	"	"	Bozewo Król. Polskie	"
Ogrodowicz Zygmunt	"	"	Jabłowo Ks. Poznańskie	"
Eugeniusz Przybyszewski	"	"	Podgórze Galicya	do egzaminu się nie zgłosił
Trznadel Henryk	"	"	Moderówka Galicya	celująco uzdolniony

Tabela II.

W Y K A Z

uczniów kursu fachowego górniczego.

Kański Tadeusz	I. klasa do 20 lat	rzym.-kat.	Dobczyce Galicya	uzdolniony
Köller Ludwik	"	"	Rozwadów Galicya	"

Sprawozdanie

z czynności krajowej stacji doświadczalnej dla przemysłu
naftowego

za rok szkolny 1905/6.

W czasie sprawozdawczym wykonano na zlecenie stron następujące analizy i badania:

1. Analiz oleju parafinowego dla rafinerii Paix & Co w Courchelelles we Francji	5
2. Analiza ropy niemieckiej dla Sirmswerke w Berlinie	1
3. Analiz ropy dla tow. akc. Petrolea we Lwowie	2
4. Oznaczeń zanieczyszczenia ropy dla gal. tow. magazynowego we Lwowie	10
5. Analiz olejów smarowych dla firmy Perutz & Mikucki we Lwowie	2
6. Analiz olejów parafinowych dla M. H. Reich rafineria w Ustrzy- kach	5
7. Oznaczeń zanieczyszczenia ropy dla tow. ak. Petrolea we Wiedniu	7
8. Analiz kału ropnego dla tow. akc. Schodnica we Wiedniu	2
9. Analiz olejów parafinowych dla rafinerii nafty Motyngo & Co Węgry	4
10. Oznaczeń zanieczyszczeń ropy dla filii Zakładu kredytowego we Lwowie	12
11. Analiz próbek wosku ziemnego	2
12. Badań szlamu od topienia wosku, oba dla kopalni wosku ziem- nego banku kredytowego w Borysławiu	2
13. Oznaczeń ciężaru gatunkowego ropy borysławskiej i tustano- wickiej w rozmaitych temperaturach	20
14. Analiz ropy dla tow. akc. Petrolea we Wiedniu	2
razem przeto wykonano analiz i badań w r. 1905/6	78

na zlecenie 14 stron, w tem 2 zagranicznych. Liczba ta odpowiada mniej więcej tym, które w ostatnich latach, od kiedy czynności stacji się zmogły, wykonywane były. Z prac wykonanych z własnej inicjatywy należy wymienić:

1. Dokończenie badań panów Dr. Hausmanna, byłego asystenta stacji i Dr. Pilata nad utlenianiem węglowodorów naftowych. Praca ta została następnie przez Wydział krajowy subwencyonowaną.

2. Badania nad występowaniem węglowodorów aromatycznych w różnych ropach galicyjskich do spółki z Dr. Hausmannem.

3. Sposób przeróbki kału ropnego, zwłaszcza z kopalń borysławskich i tustanowickich, również do spółki z Dr. Hausmanem.

Pierwszą z tych prac, wykonanych wspólnie z Dr. Hausmanem, ogłosimy niebawem drukiem, rezultaty drugiej zaś, mające charakter czysto praktyczny, posłużyły do starania się o patent austro-węgierski, którego istota zostanie w krótkim czasie zrealizowaną, bo tow. akc. Trzebinia podjęło, zainteresowawszy się tym patentem, starania celem przeprowadzenia prób patentowanym sposobem w swojej rafinerii w Peczeniżynie na wielką skalę. Skoro się te próby powiodą, rozpocznie się prawidłowa przeróbka tego uciążliwego odpadku kopalń naftowych, a tem samem rozwiązaniem zostanie jedno z ważniejszych zagadnień z dziedziny technologii naftowej.

4. Badania nad oznaczeniem współczynnika rozszerzalności ropy borysławskiej i tustanowickiej, ważne ze względu na dokładne oznaczenie wielkich tych rop zapasów zamagazynowych w Borysławiu. Mego współudziału w skonstatowaniu tych zapasów zażądał zakład kredytowy jako instytucja zaliczkująca magazynową ropę.

W marcu odszedł asystent stacyi Dr. Joachim Hausman a w jego miejsce uzyskałem nowego asystenta w osobie Dr. Henryka Klarfelda, byłego słuchacza naszej politechniki, który we Wiedniu następnie się doktoryzował. Z p. Klarfeldem opracowuję nową metodę oznaczenia parafiny w produktach naftowych. Do ćwiczeń w stacyi doświadczalnej zgłosił się słuchacz IV. r. wydziału chemii p. Jakóbek i pracował jakiś czas w letniem półroczu.

Prof. Roman Zatoziecki, w. r.

kierownik stacyi.